Redigeret november 2026

Pædagogisk læreplan for Mariehønen

Her skaber børn sig

Mod – Mestring - Mangfoldighed

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

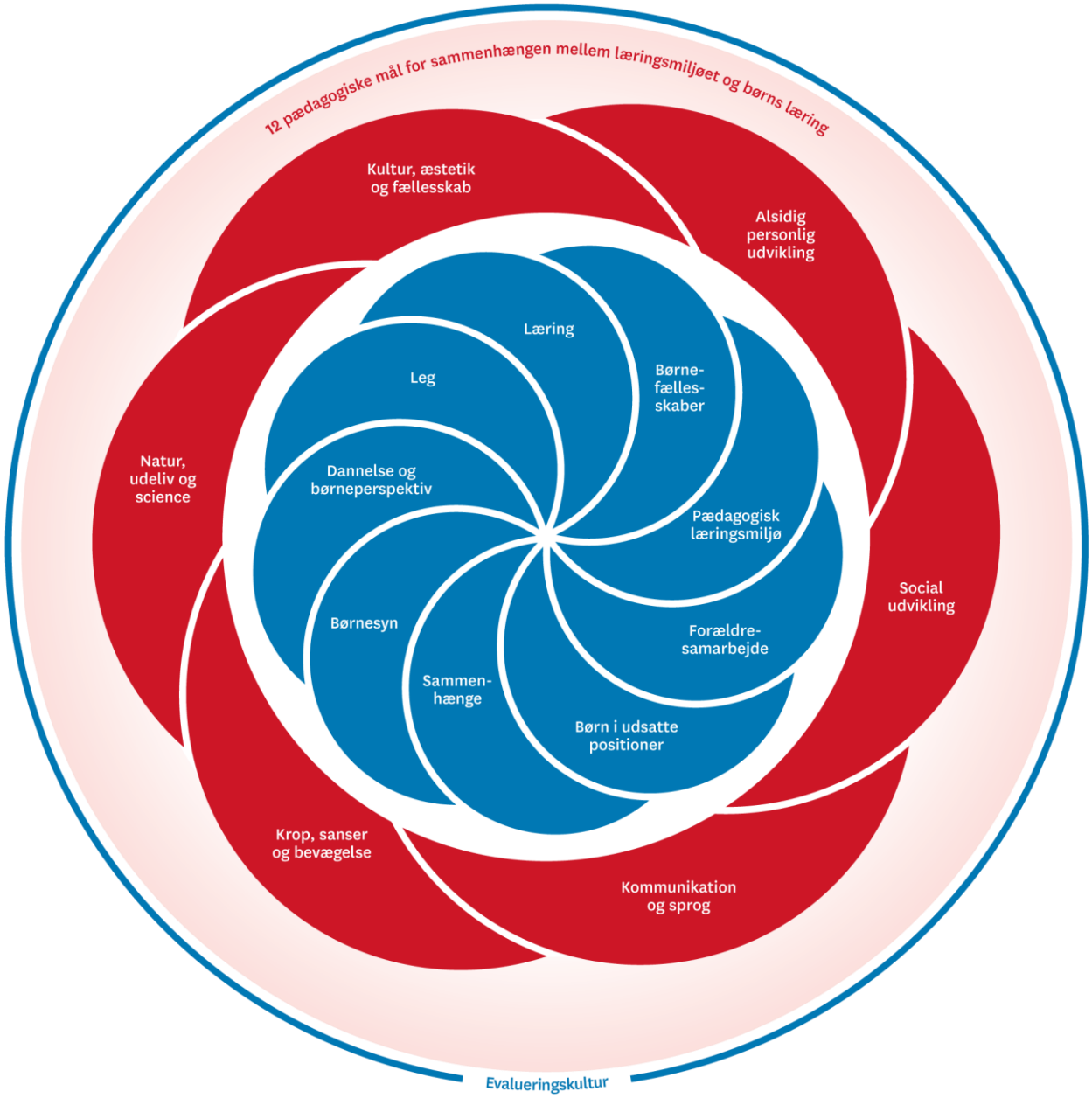

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse

Hvem er vi?

Børn leger ikke for at lære, men de erfarer og lærer meget, når de leger. Barnet leger, fordi det er sjovt at lege, spændende at lege, uhyggeligt at lege og farligt at lege. Igennem legen lærer børnene at samarbejde, da det er en forudsætning for, at leg mellem flere børn kan fungere. Sammen opbygger de komplicerede historier med fælles fantasitemaer, hvor de for eksempel også flytter sig fra rum til rum. Det er krævende intellektuelt, socialt og sprogligt. (Seland 2018).

Mariehønen er en del af Middelfart Friskole. Mariehønen har en børnehave og vuggestue med en vippenormering. Det betyder at vi i løbet af året svinger i børnetal men vores ca. normering ligger omkring 42. I Mariehønen har vi et solidt forældresamarbejde, og samværet med børnene er karakteriseret ved anerkendelse, omsorg, ligeværdighed og respekt. Her oplever børnene nærværende voksne med evne til at rumme mange personligheder og behov. Børnene har medbestemmelse, og her er både voksen- og børneinitierede lege og aktiviteter.
Mariehønen ledes med den overbevisning, at alt er muligt. Legepladsen er meget åben og ikke hegnet ind. På den måde er der en rød tråd med skolens udeareal, og skolebørnene kommer forbi i frikvarterne. Vi værner om disse åbne rammer, vi har for at gøre Mariehønen til et unikt sted for børn og voksne.

Vores fysiske rammer består af en vuggestuegruppe i den ene ende samt garderobe. Vi bruger både vuggestuen og garderoben til lege- og læringsrum. Vores fysiske rammer i børnehaven består af 5 rum af forskellig størrelse inklusive garderoben, som også inddrages til leg. Der er åbent fra det store børnehaverum ned til køkkenet, hvor børnene kan hjælpe med madlavning. Det er også i det store børnehaverum vi åbner om morgenen og tilbyder morgenmad.

Fælles for både vuggestue og børnehave er, at vi inddeler børnene i mindre grupper så der bliver bedre plads til ro og fordybelse.

Vi værner om børns venskaber og arbejder på at have øje for, at alle børn føler sig som en betydningsfuld del af et fællesskab.
Vi kigger på børnenes ressourcer, og bruger Hjernen og Hjertet som led heri. Vi bruger TOPI (Tidlig Opsporing og Indsats) til at få et blik på børnenes trivsel og udvikling.

Dagsrytmen i Mariehønen:
klokken 06.30 åbner vi i det store børnehaverum. Her tilbyder vi morgenmad frem til klokken 07.30, hvor de yngste trækker ned i vuggestuen.
Fra 08.30 tilbydes formiddagsmad i børnehaven og vuggestuen. Ca. klokken 09.00 starter formiddagens aktiviteter.
Vuggestuen starter frokost omkring 10.30/10.45 og i børnehaven starter frokost ca. klokken 11.00.
Herefter puttes de børn, der sover lur, og resten leger inde eller ude – alt efter hvad der giver mening i forhold til børnenes dagsform og vejrudsigten.
Mellem 13.30/14.00 tilbydes eftermiddagsmad.
I Børnehaven er både formiddagsmad og eftermiddagsmad et tilbud, som børnene kan takke ja/nej

til.
Mandag og fredag medbringer børnene selv madpakke til frokost.
Om eftermiddagen leger vi på tværs af grupperne. Hvis vuggestuen har været inde over middag, samles vi med børnehaven enten ude eller inde sidst på eftermiddagen.
Når alle er ude om eftermiddagen, er vi fælles og samarbejder på tværs af grupperne. I sommerhalvåret lukker vi ude så ofte som muligt. Vi kigger på børn, vind og vejr dagligt og aftaler på tværs af grupperne, hvordan eftermiddagen vil forløbe.

Mariehønens værdier

På Middelfart Friskole og i Mariehønen tror vi på det trygge og forpligtende fællesskab. Fra børnene starter i Mariehønen mødes de med omsorg, nærvær og anerkendelse. De mødes i øjenhøjde og bliver en del af et fællesskab, som er fundamentet for børnenes trivsel, udvikling og mestring. Fællesskabet er båret af samarbejde, åbenhed og gensidig respekt mellem børn, forældre og medarbejdere. Vi mener, at fællesskabet skaber de bedste rammer for et meningsfuldt børneliv.

I Mariehønen betyder det at vi arbejder med grundlæggende tryghed og tillid, fordi vi ved, at det er fundamentet for selvtillid og selvværd, og derved at turde. At turde udtrykke sig gennem leg, sprog, bevægelse og i fællesskaber. Vi har fokus på barnets ressourcer, og understøtter barnets generelle udvikling også når barnet møder udfordringer. Vi øver os sammen på det, der er svært.

Når vi sammen med børnenes øver os på noget der er svært, har vi fokus på at give børnene succesoplevelser. Det styrker deres selvværd og selvtillid. Når vi møder børnene i deres nærmeste udviklingszone, giver vi dem mulighed for at udvikle deres kompetencer og handlekraft. Når de oplever at mestre noget, som de har øvet sig på, øges motivationen for at turde noget nyt.

Nysgerrighed handler om lysten til at vide, lære mere og nyt samt udforske det ukendte.
Åbenhed er en fleksibel, modtagelig holdning, der gør os villige til at lytte til og acceptere forskellige synspunkter samt udforske nye idéer.
Sammen hjælper de os med at forstå børnene, deres fortællinger og hensigter, og når vi møder børnene med åbenhed og nysgerrighed lærer vi dem at være nysgerrige og åbne over for deres omgivelser samt i fællesskabet.

Vi øver os sammen, og lærer af hinanden – vi kigger på hinanden og er opmærksomme på, at vi også gør tingene forskelligt. Når vi i Mariehønen taler om mangfoldighed, er det fordi vi har fokus på, at vi ikke er ens og vi ikke gør tingene ens. Vi har fokus på at respektere hinanden, og respektere at der er forskellige behov på forskellige tidspunkter i barnets udvikling. Mangfoldighedsbegrebet betyder, at vi skal være nysgerrige på det enkelte barn, børnegruppen, forældresamarbejdet og vores pædagogiske praksis ved at være åbne og nysgerrige i vores tilgang til børnene og forældrene. Vi er et fællesskab, hvor alle børn er forskellige og vi har fokus på børnenes styrker og ressourcer.

Pædagogisk grundlag

De centrale elementer er:

- Børnesyn. Det at være barn har værdi i sig selv.
- Dannelse og børneperspektiv. Alle børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- Leg. Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- Børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- Pædagogisk læringsmiljø. Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- Overgange. Børn skal have trygge og tydelige overgange, hvor de guides og vejledes for at skabe en tryg og forudsigelig hverdag.
- Forældresamarbejde. Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- Børn i udsatte positioner. Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- Sammenhæng til børnehaveklassen. Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

Børnesyn

”Mennesket er et skabende individ”. Børn lærer gennem sanser. De skal have indtryk, for at kunne udtrykke sig. Det udspringer af tryghed og tillid – som starter allerede i vuggestuen. Børn er unikke og kompetente, og det at være barn har værdi i sig selv. Børn har brug for nærværende voksne, der møder den enkelte med omsorg og positive forventninger, og vi er af den overbevisning, at alle gør deres bedste. Alle er ligeværdige og taler og lytter respektfuldt til hinanden. Vi er tydelige voksne, som viser sammenhæng mellem ord og handling. Vi involverer os i det enkelte barn og dets præferencer, så alle børn oplever sig selv som betydningsfulde i fællesskabet.

Vi har fokus på, at forældre og børn føler sig værdsat, set, hørt og forstået.
Vi arbejder ud fra en anerkendende tilgang og guider barnet med positive anvisninger. Vi engagerer os i nødvendige konflikter ved at give børnene mulighed for selv at løse dem med os på sidelinjen. Vi sætter ord på konflikter og viser alternative handlemuligheder. Den voksne forholder sig til barnets følelser, ser længere frem end det konkrete niveau og giver plads til barnets strategier.
Personalet sætter sig selv i spil i forhold til at være tydelige rollemodeller og viser børnene konstruktive veje til at takle følelser, konflikter mm. Det er vigtigt for et godt læringsmiljø, at vi alle tør fejle.
Det er vigtigt for børn at have god tid og ro til fordybelse i lege og aktiviteter, og vi har derfor en bevidst vekslen mellem fri leg og voksenplanlagte aktiviteter. Vi vægter børnenes ideer og aktiviteter lige så højt som vores egne, men vi er også af den overbevisning, at de voksenplanlagte aktiviteter er essentielle, for at børnenes læring, udvikling og trivsel ikke bliver tilfældig. Det er vores ansvar, at alle børn udvikles og får den læring, der er nødvendig for den enkelte.
Atmosfæren i huset er præget af åbenhed, tillid, og humor. De voksne viser glæde ved at omgås børn.

Børneperspektiv, demokrati og dannelse:

Børn skal føle sig set, hørt og respekteret. De har ret til indflydelse på deres eget liv. I Mariehønen har børnene medbestemmelse og er medskabere af deres egne læreprocesser og læringsmiljøer. Vi tager udgangspunkt i børnenes perspektiv ved at forsøge at sætte os i deres sted og se verden med deres øjne. Det gør vi ved at give dem tid og plads til at udtrykke sig. Når det drejer sig om de mindste vuggestuebørn, er vi opmærksomme på, at det er endnu vigtigere at aflæse de nonverbale signaler gennem mimik, gestik og kropslig bevægelse. Vi er bevidste om, at det altid er vores fortolkning af børnenes tanker, og at det kan være svært at få et fuldstændigt børneperspektiv.
Børnene er med i demokratiske beslutninger, hvor de kan opleve, at deres mening er vigtig. Nogle af de bedste oplevelser børnene får er, når de føler sig set og hørt.

Vi lytter til børnenes ønsker, behov og ideer. Vi følger deres spor og viser dem, at vi tager deres oplevelser af verden alvorligt. Børnene i Mariehønen skal opleve, at de har indflydelse på dagligdagen og aktiviteterne. Legen skal være det grundlæggende hele dagen, og vi inddrager børnenes perspektiver i alle læringsmiljøer. Det er dog ikke muligt at følge alle børns ønsker i alle

sammenhænge, da hvert barn har hvert sit perspektiv, og vi har det overordnede ansvar for, at alle trives og høres.

Vi opfordrer børnene til og støtter dem i at skabe dialog med hinanden for herigennem at få oplevelser med demokrati i hverdagen. For eksempel til måltider, hvor børnene øver sig i at blive hørt og lytte til hinanden. Vi støtter og guider børnene, når de er uenige. De lærer at finde løsninger i fællesskab og at kunne gå på kompromis.
Det er ikke alle børn, der ytrer sig lige tydeligt om deres ønsker. Vi hjælper dem med at sætte ord på ved at aflæse dem og gå i dialog med dem. Det giver børnene en stemme og giver dem mulighed for at være en del af demokratiet. Alle børns perspektiver er vigtige, og vi tager højde for både de ekstroverte og introverte. Når vi hjælper børnene med en konflikt, tillægger vi begge børns perspektiv værdi.

Vi giver børnene mulighed for selv at komme frem til løsningerne for at klare konflikter og andre udfordringer, hvor der skal arbejdes sammen. Vi er ved siden af til at guide og komme med forslag til næste trin, men helst uden at give svaret. Alt dette for at være med til at understøtte børnenes dannelsesproces.

Leg:

Legen har værdi i sig selv, og børnenes egne frie lege har en vigtig plads i Mariehønen. Børnene bruger kroppen i legen, og herigennem sanser de verden.
Igennem legen lærer børnene også det sociale samspil og finder ligeledes deres egen identitet. De finder ud af, hvem de er, både når de er alene og i samspil med andre, og de øver sig i at sige til og fra. De imiterer hinanden i legen og lærer herigennem nyt. Her er mulighed for at lege store og små sammen, og de udvikler deres fantasi og deres sprog. I legen lærer børnene at forhandle og den begyndende forståelse for regler og aftaler opstår.

Når vi vægter den frie leg i Mariehønen højt, er det ikke ens betydende med fravær af pædagogik. Tværtimod er vi altid opmærksomme på, at rammesætte og understøtte legen og børnenes sociale udvikling. Den frie leg er med til at understøtte udviklingen af børns grundleg. Grundleg er de lege, et barn selv finder på. Her kommer motivationen fra barnet selv. Grundlege er aldrig styret af voksne.

Vi observerer børnenes legemønstre og relationer, så vi kan støtte det enkelte barn.
Observationerne bruges til at guide børnene. Vi kan hjælpe barnet til at se situationen fra et andet barns perspektiv. Vi sætter ord på og støtter børnene, samtidig med, at vi er opmærksomme på ikke at skabe forstyrrelser, da vi hurtigt kan komme til at styre legen i bestemte retninger eller afbryde børnenes egen fantasi og fortælling.

Både deres egne spontane lege og lege, som er rammesat og understøttet af de voksne, er vigtige. Vægtningen tilpasses det enkelte barn og børnegruppen.

Læring:

Børn lærer og udvikles konstant. Forudsætningen for at læringen kan foregå er, at børnene trives. Relationen mellem børn og voksne, samt børnene imellem, er derfor af stor betydning for deres læring. En god relation mellem voksne og børn kræver anerkendelse, afstemt interesse, tillid og tryghed, hvor vi tager børnenes perspektiv alvorligt og fremstår som troværdige voksne.

Børns læring fremmes af at turde begå fejl, famle og slippe fantasien løs. Vi voksne er også i den henseende rollemodeller. Vi viser børnene, at vi også kan fejle og giver udtryk for, at det er okay. Vi retter ikke stor fokus på vores og børnenes fejl, men lægger i stedet for vægt på succeserne for at fremme børnenes motivation og læring. Den bedste måde, vi kan arbejde med børnenes kompetencer på, er ved at tage udgangspunkt i deres ressourcer.

Børns leg og læring er hinandens forudsætninger for et godt børneliv, og den er en gennemgående del af børnenes hverdag i Mariehønen. Vi skaber inspirerende læringsmiljøer, der understøtter børnenes egen nysgerrighed og undersøgende tilgang. Vi følger børnenes spor, og vi er opmærksomme på at udfordre børnene ud fra hvert barns behov. Vi tager udgangspunkt i barnets zone for nærmeste udvikling, hvilket vil sige, at vi tager udgangspunkt i, hvor barnet udviklingsmæssigt er, og viser barnet det næste trin frem. Vi involverer børnenes forældre i, hvordan de også kan støtte børnenes læring og udvikling. Det gør vi ved at fortælle om både børnenes styrker og udfordringer, og vi videregiver ligeledes vores idéer til, hvordan de kan støtte udviklingen i positiv retning derhjemme.

Børnefællesskaber:

Relationer og venskaber er en afgørende faktor i børns liv, og det at være med i et børnefællesskab er vigtigt for at have det godt. På den måde kan børnene føle, at de hører til.

I børnehaven er børnene inddelt i spisegrupper til frokost, og disse grupper ændres med jævne mellemrum alt efter hvad der er på spil hos det enkelte barn og børnegruppen. Børnene bliver desuden delt i grupper, der opstår ud fra behov hos det enkelte barn og/eller børnegruppen. Det kan være i pigegrupper, i drengegrupper eller i grupper, hvor nogle børn skal guides i en bestemt retning. Eller i grupper der opstår ud fra interesse. Andre grupper opstår spontant når vi ser, hvilke behov børnene har den pågældende dag. Vi kigger på børnenes dagsform og kan på den måde tilrettelægge dagen, så alle børn har mulighed for at deltage og være en del af børnefællesskabet.

I vuggestuen kigger vi meget på børnegruppen og det enkelte barn – hvor er de i deres udvikling, og hvordan understøtter vi bedst muligt deres trivsel, dannelse, læring og udvikling. Derfor inddeles børnene efter hvordan børnegruppen ser ud. I perioder har vi mange af de yngste på omkring et år og i andre perioder har vi mange af de ældste på to år og derover. Der kan være en periode op til børnehavestart, hvor de ældste vuggestuebørn er i børnehave om formiddagen og deltager i leg og aktiviteter. Det er med til at give de ældste vuggestuebørn en tryg overgang fra vuggestue til børnehave. I vuggestuen kigger vi også meget på børnenes dagsform og børnegruppen i sig selv, når vi skal planlægge de pædagogiske aktiviteter. Nogle børn sover to lurer, eller forskudt af de andre børn, så derfor er det i perioder fra dag til dag, vi vurderer hvad der giver bedst mening for børnegruppen.

Vores rolle som voksne er at sørge for, at alle børn føler sig betydningsfulde og som en vigtig del af fællesskabet. Det gør vi gennem observationer, som også er med til at sikre, at vi hele tiden har et godt kendskab til det enkelte barn og ved at guide børnene i fællesskaberne, så alle får mulighed for at deltage uden at føle sig ekskluderet. Vi planlægger aktiviteter ud fra børnenes kompetencer, interesser, udvikling, alder og hvad der giver mening for barnet og børnegruppen.

Det pædagogiske læringsmiljø

I Mariehønen skaber vi rammer for trygge og inspirerende læringsmiljøer gennem hele dagen, hvor børnene bliver guidet og bekræftet i deres handlinger. Børnenes læring skal forstås bredt. Den finder blandt andet sted igennem relationer, i leg, i planlagte vokseninitierede aktiviteter og i rutinesituationer, som for eksempel i garderoben, på puslebordet og under måltiderne. Her har vi fokus på børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. Børnegrupperne forandrer sig og udvikler sig, så vi justerer og udvikler ligeledes læringsmiljøerne derefter.

Vi taler ikke *til,* men *med* børnene. Vi er nærværende i interaktionen med børnene og inddrager dem i samtalen og lytter til deres perspektiver. Vi er rollemodeller for børnene. Vi er bevidste om vores betydning for børnenes kommunikative og sproglige udvikling, når vi i dagligdagen går i dialog med børnene, stiller spørgsmål og sætter ord på handlinger og følelser. Forældrene er ligeledes rollemodeller, når de er er til stede ved afleveringer, når de henter eller deltager i husets hverdag.

Vi har gode fysiske rammer, der appellerer til og understøtter børnenes egen legekultur, både inden- og udenfor. Børnenes legemiljøer fremstår varierede og lægger op til mange forskellige lege, så de tilgodeser forskellige behov for leg og samvær. Vi har plads til både stille og rolige lege, samt til vilde og "farlige" lege, som begge er vigtige for børnenes kropslige erfaring og udvikling. Vi er rollemodeller, og vores engagement og begejstring for at bruge kroppen og dens sanser i leg smitter af på børnene.

Overgange

Overgange i hverdagens rutiner (interne overgange):
I løbet af hverdagen er der mange overgange – både store og små. Det kan være afleveringen – fra hjem til Mariehønen, fra morgenmad i børnehave til vi åbner vuggestuen, fra leg til håndvask til formiddagsmad.
Vi har fokus på at positionere os, så vi er tydelige både fysisk og kommunikativt når overgange opstår i løbet af dagen. Vi har en stor opmærksomhed på at være dem, der går foran i overgangene, samt at vi er tydelige i vores kommunikation med hinanden og børnene (hvem er hvor, og hvad skal vi mm.) – følgeskab.
Vi vil gerne videreudvikle denne tænkning og få et større blik for, hvordan vi kan sikre at både børn og voksne kan se og få overblik over dagen.

Eksterne overgange:
Det er også overgangen fra vuggestue til børnehave, og fra børnehave til skole. I alle

sammenhænge skal børnene følges af det pædagogiske personale. Vi har fokus på at guide, vejlede og understøtte børnene i overgangene, så vi får skabt rolige og tydelige overgange, som bliver forudsigelige for det enkelte barn.

Sammenhæng til børnehaveklasse
I Mariehønen arbejder vi med at skabe sammenhænge i alle henseender, og vi har fokus på at skabe gode overgange.
I forbindelse med overgangen til skole har vi især fokus på, at børnene bliver styrket i at samarbejde, vente på tur og fastholde den fælles opmærksomhed. Vi har fokus på den demokratiske proces, hvor alle bliver hørt, og vi tilrettelægger fællesskaber, hvor børnene har mulighed for at øve sig i at være i fokus, stå frem og tale højt, hvilket er en vigtig del af deres dannelse og viden om, hvordan man begår sig i det store fællesskab. I samarbejde med forældrene arbejder vi målrettet med at styrke børnenes nysgerrighed, selvstændighed og selvhjulpenhed, og vi regulerer gradvis vores krav og forventninger til dem ud fra de enkelte børns ressourcer og kompetencer. Vi tilrettelægger desuden aktiviteter, hvor de kan øve sig i at være i aktiviteten i længere tid ad gangen.
Vi har fokus på at hjælpe børnene med at acceptere hinandens forskelligheder og understøtte deres sociale kompetencer.

Vi er en del af Middelfart Friskole, og vi har et samarbejdsudvalg, der har fokus på, at gøre Mariehønen og Middelfart Friskole mere fælles, gennem forskellige aktiviteter på tværs af dagtilbud og skole. De ældste børnehavebørn er blandt andet med til fastelavn på skolen, og vi tager gerne på besøg og deltager i de ting, der giver mening for børnene.

Inden opstarten afholdes der overleveringsmøder med forældrene og personale, så vigtige informationer videreformidles.

Forældresamarbejde:

Vi ser tre ligeværdige aktører i Mariehønens hverdag, som er børnene, forældrene og personalet. Vi finder sammenspillet mellem alle aktører afgørende for børnenes trivsel, udvikling og læring. Samarbejdet er vigtigt for, at vi i fællesskab kan skabe de bedste forudsætninger for børnenes udvikling, som vi har et fælles ansvar for.

Forældrene er børnenes primære voksne og derfor en unik ressource, der har den største viden om deres barn/børn. Vi er nysgerrige på og lydhør over for denne viden, som vi forventer bliver delt med os, lige som vi forventer, at forældrene er lydhør over for vores faglige viden om børnene i Mariehønen. Det er vores fælles opgave at skabe betingelser for åbenhed og dialog og sammen være nysgerrige på hinandens perspektiver for at forstå børnene. Alle familier er forskellige, og vi tager udgangspunkt i den enkelte families forudsætninger med den overbevisning, at vi alle har et fælles ønske om at ville det bedste for børnene.

Vi er et åbent hus, hvor forældre altid er velkomne til at blive til en kop kaffe og deltage i børnenes hverdag. Når forældrene gives mulighed for at være en del af Mariehønen, opstår et mere afslappet forhold til personalet, og kendskabet til husets hverdagsrutiner og værdier bliver større.

Vi prioriterer de daglige snakke om børnene højt. Det gør sig gældende både om morgenen, hvor der kan være vigtige beskeder hjemmefra, og ligeledes om eftermiddagen, hvor personalet videreformidler, hvad børnene har lavet i løbet af dagen. Dialogen er vigtig, da den er med til at skabe sammenhæng mellem børnenes hjem og Mariehønen.

I Mariehønen har vi et forældreråd, som er med til at udarbejde principper for samarbejdet mellem forældre og personale i Mariehønen. I løbet af året afholder Mariehønen også forskellige arrangementer såsom forældremøde med valg til forældrerådet, afslutningsfest, bedsteforældredag, høstfest samt andre arrangementer og der er flere arbejdsdage som forældrene deltager i. Alt dette er med til at give en bedre sammenhæng mellem Mariehønen og hjem, og understøtter forældresamarbejdet.

Vi har nogle faste samtaler med forældre omkring børnenes trivsel herunder opstartssamtaler, trivselssamtaler, og opstår der situationer derudover, der kræver længere dialoger, aftaler personalet og forældre en dato for et møde. Det kan både være på opfordring fra forældre og efter ønske fra personalet.

Børn i udsatte positioner:

Alle børn har krav på at blive stimuleret og mødt med positive forventninger gennem hele dagen. At være i en udsat position skal forstås på flere måder. For eksempel kan det skyldes en svag socioøkonomisk baggrund, fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, eller man kan være i en udsat position, når man ikke er med i fællesskabet. Alle kan derfor i kortere eller længere perioder befinde sig i en udsat position, og når det sker, er vi ekstra opmærksomme på, hvad barnet har brug for.

Vi behandler alle børn ens ved at behandle dem forskelligt! De skal have lige muligheder for at deltage i fællesskabet, aktiviteter og gøremål, men med mulighed for at deltage på hver deres måde. De skal alle ses og høres. De børn, der har svært ved at indgå i sociale relationer, hjælper vi ind i fællesskabet både gennem voksenstyrede aktiviteter og ved at danne små grupper af børn. Vi guider og vejleder dem både fysisk og verbalt, så de kan være en del af børnefællesskabet på en hensigtsmæssig måde. Vi støtter dem i at igangsætte lege i vores læringsmiljøer og skaber plads til, at de kan lege i små grupper, da det kan give dem en bedre mulighed for at byde ind og mestre det sociale samspil. Vi observerer deres adfærd, reaktioner og deres udtalelser og er opmærksomme på, om alle føler sig tilpas, om nogle går alene rundt og om alle tør byde ind til samling eller i legen. Børn i udsatte positioner skal være en betydningsfuld del af børnefællesskabet.

På vores stuemøder har vi fokus på børnenes og børnegruppens trivsel og drøfter børn/børnegruppen, struktur og finder i fællesskab ud af, hvordan vi understøtter det enkelte barns trivsel og udvikling i børnegruppen. Hvis et barn befinder sig i en udsat position, har vi mulighed for at kontakte tale-hørekonsulent, specialpædagog, psykolog, ergo- og fysioterapeut (Samarbejdsmøde). I det daglige inddrager vi naturligvis også forældrene, hvis vi har en bekymring omkring et barn og forventer ligeledes, at forældrene kommer til os, hvis der opstår en bekymring.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø:

Vi er opmærksomme på at give børnene i Mariehønen de bedst mulige forhold for at sikre et godt fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø ud fra de rammer, vi har til rådighed.
Personalet inddeler børnene i mindre grupper, men børnene er også gode til selv at dele sig i grupper i deres lege. Det skaber større overskuelighed, bedre plads til at udtrykke sig, mere fordybelse, reduceret støjniveau og dermed større mulighed for at styrke børnenes trivsel og udvikling.

Vi bruger rummene og tilpasser dem så alle børn har mulighed for at vælge et sted at lege, som passer til deres behov og interesse den pågældende dag. Vi flytter også gerne rundt på vores møbler, hvis det giver mening i forhold til børnenes lege. Vi er i proces med at flytte det meste af vores legetøj i børnehøjde både i børnehaven og i krea-rummet, for at understøtte børnenes nysgerrighed, udfoldelse og selvstændgihed. Udenfor er vores legeplads også opdelt i forskellige legemiljøer, så der både er plads til de store, vilde udfoldelser og til de stille lege.

I børnelivet skal der være mulighed for at lege uden de voksne. Der skal være steder, hvor børnene kan have følelsen af at være alene. Det kan være svært i et dagtilbud med mange børn og voksne, så derfor har vi fokus på at give børnene mulighed for at lege i garderoben med lukket dør, eller have øje på børnene udenfor, på afstand, uden at vi bliver et forstyrrende element i deres leg.
Vi vurderer løbende, om Mariehønen virker indbydende, ren og pæn og indbyder til leg. Vi hænger gerne ting op, som børnene har lavet, da det indbyder til gode dialoger børnene imellem, samt de voksne og børnene. Vi er opmærksomme på støjniveauet i huset og opfordrer børnene til at tale til hinanden uden at råbe og har fokus på både vores eget og børnenes sprogbrug, så tonen bliver respektfuld. Vi lærer børnene, at der skal være plads til, at vi alle er forskellige, og hjælper dem med at udvise respekt og tolerance over for hinanden.

Vores pædagogiske tilgang
Vi tilrettelægger aktiviteter, hvor børnene inddrages aktivt og oplever sammenhæng i læringsprocesser fra start til slut. Gennem nærværende voksne, der følger børnenes initiativer, skaber vi trygge rammer for læring, udvikling og deltagelse i fællesskaber.

Inddragelse af lokalsamfundet:

Både vuggestuen og børnehaven går på tur i lokalområdet, hvor vi kan se på tog og benytte de lokale legepladser. Indimellem tager børnene også med på indkøbstur i Rema 1000.

Vi arbejder på at give børnene mulighed for at komme på biblioteket, Kulturøen og juleudstilling nede i byen. Derudover modtager vi tilbud fra fx billedskolen som vi bestræber os på at tage imod. Vi besøger også Naturcenteret når der afholdes fx krible-krable dage.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Trivsel er en forudsætning for at børn kan lære, og i Mariehønen bliver børnene mødt på en anerkendende, empatisk og positiv måde, så de føler sig trygge, set og hørt. Vi viser interesse for hvert enkelt barn, og med en stærk relation kan vi være med til at styrke børnenes gå-på-mod, engagement og motivation til deltagelse i fællesskabet.
Vi skaber læringsmiljøer med nærværende voksne, som følger børnenes spor og initiativer, så børnene understøttes i deres eget engagement og fordybelse. Vi guider og støtter dem i selvhjulpenhed og opfordrer dem til at øve sig. Vi opfordrer ligeledes børnene til at hjælpe hinanden samt til at tage imod hjælp. Vi

benævner deres initiativer og italesætter deres succeser, hvilket er med til at styrke deres selvtillid og selvværd, når de oplever, at de selv mestrer en opgave og også kan hjælpe hinanden. Børnene er forskellige og har forskellige kompetencer, så vi stiller krav til børnene ud fra det enkelte barns kompetencer og ressourcer, så det kan styrke deres gå-på-mod. Vi har altid positive forventninger til børnenes kunnen, hvilket styrker deres tro på dem selv.

Vi giver børnene plads til både de stille og de vilde lege, hvor de har mulighed for at undersøge deres egne og de andre børns grænser. Når de overtræder hinandens grænser, taler vi med dem om, hvordan man tager hensyn til hinanden og til hinandens grænser. Vi giver børnene plads til at udtrykke deres følelser og beder dem lytte til hinanden, så de udvikler evnen til følelsesregulering og evnen til at føle empati.
Gennem legen gør børnene sig også erfaringer med de sociale positioner, som understøtter deres dannelse og livsduelighed. Vores læringsmiljøer understøtter, at børnene engagerer sig i leg og aktiviteter, hvor de gives mulighed for at udforske og erfare sig selv og hinanden på mange og nye måder. Børnene får tid til ro og fordybelse i deres lege, så de også får tid til at være nysgerrige og undre sig.
I Mariehønen har børnene medbestemmelse og har selv stor indflydelse på deres dag. De skal selv mærke efter, hvem de har lyst til at lege med og hvilke aktiviteter de vil deltage i, medmindre vi har planlagt en aktivitet målrettet til en børnegruppe. Personalet lytter til børnenes holdninger og perspektiver, så de oplever, at de er betydningsfulde og medskabende af deres egne livsbetingelser. Nogle gange er det dog personalet, der træffer beslutningerne om dagens aktiviteter for at sikre sig, at alle børn får den bedst udvikling.
Vi sikrer os, at alle børn er en del af fællesskabet i Mariehønen, da de herigennem får erfaringer med at indgå i de demokratiske processer. Vi guider dem i at udtrykke sig respektfuldt over for hinanden og være opmærksomme på hinandens oplevelser, perspektiver og holdninger. Vi støtter dem i at sige til og fra over for hinanden, men lærer dem også, at man nogle gange må lade flertallet træffe en beslutning. Når børnene forhandler med hinanden i deres leg, gør de sig også demokratiske erfaringer. Personalet sørger for at skabe et trygt læringsmiljø, hvor alle børnene på hver deres måde tør udtrykke sig, så de får følelsen af, at de har værdi både som individ og som en del af fællesskabet.

Med positive forventninger til børnene og gennem guidning har vi også stort fokus på selvhjulpenhed. Det er bl.a. med til at udvikle børnenes selvstændighed, styrke deres motoriske udvikling og det er en mulighed for at skabe nærvær og vise omsorg over for børnene. Vi øver med børnene hver dag i de pædagogiske rutiner, som finder sted i Mariehønen.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Det er vigtigt for børnenes trivsel, at de føler sig som en del af fællesskabet i Mariehønen, og det at have mindst én ven, tillægger vi stor værdi.

Personalet hjælper børnene med erkendelsen af, at konflikter er en naturlig og positiv del af børnelivet, hvor de lærer og styrkes i egne grænser og lærer at respektere andres. Vi støtter og guider dem i samværet med de andre børn og støtter dem i at udtrykke sig både verbalt og nonverbalt. Vi taler med børnene om, at vi er forskellige og har forskellige perspektiver, hvilket betyder, at vi nogle gange tænker og handler forskelligt. Vi italesætter deres forskellige styrker og bruger disse ressourcer i deres demokratiske dannelsesproces.

Vores læringsmiljøer giver mulighed for, at børnene styrker deres sociale relationer både i de vokseninitierede/planlagte aktiviteter samt i den frie leg. Der er nogle børn, der ikke selv vælger voksenstyrede aktiviteter, men det er vigtigt at deltage en gang imellem for at være en del af fællesskabet. Her kan børnene få pirret deres nysgerrighed, få mulighed for at lære nyt og blive præsenteret for ting, de ikke selv ville have valgt, da det også er en vigtig del af børns udvikling. Her lærer børnene at vente på tur og modtage fælles beskeder, og de gives mulighed for at deltage i nye sociale fællesskaber end dem, de selv vælger.

En stor del af dagen er vi ét hus. Både om morgenen, ved formiddagsaktiviteter og på legepladsen. Vi hjælper hinanden på tværs af børnehave og vuggestue. Det styrker relationen mellem børn og voksne og samarbejdet mellem personalet samt personalet og forældrene.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Kommunikation og sprog er grundlæggende for at kunne indgå i fællesskaber, og alle vores læringsmiljøer understøtter dette i tæt samspil med de øvrige læreplanstemaer gennem hele dagen. Personalet sætter ord på tanker, følelser, intentioner og handlinger og hjælper børnene med at gøre det samme. De gives tid til at forholde sig til situationen og gives tid til at svare, så deres eget perspektiv kommer i spil.

Personalet er tydelige sproglige rollemodeller, som skaber sammenhæng mellem den verbale og nonverbale kommunikation. Vi er nærværende og i øjenhøjde med børnene, hvor vi kan have øjenkontakt og aflæse hinandens mimik for at fremme den gode dialog. Vi hjælper børnene med at øve sig i både at sætte ord på egne tanker og oplevelser samt hjælper dem med at øve sig i at lytte til både de voksne og de andre børn. De bliver guidet i at give hinanden plads til at udtrykke sig, så de lærer at aflæse hinanden.

De sproglige læringsmuligheder tænkes ind i alle aktiviteter og rutiner, og især i legen. Børn iagttager og imiterer, og der er stor læring i, når børnene gives mulighed for at lege på tværs af aldre, hvor de introduceres for nye begreber og udtryksformer. Vi vægter højt, at de kan øve sig i at styrke deres sproglige kompetencer både med personalet, med de andre børn og i det større børnefælleskab.

Der laves sprogvurderinger på de børn der er mellem 3,1 og 3,5 år, hvor vi sporer os ind på, om vi skal lave yderligere tiltag for at udvikle og styrke barnets sproglige kompetencer og udvikling.

Vi introducerer sange, rim og remser, historier, fortællinger, og dialogisk læsning for børnene både i vuggestuen og børnehaven.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Alle børn skal have mulighed for at deltage i fællesskaber, aktiviteter og leg, hvor de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen. Personalet er rollemodeller for børnene, og vi motiverer dem ved selv at vise glæde ved bevægelse, ro og kropslig udfoldelse. Personalet inviterer børnene til mange forskellige kropslige erfaringer, men vi følger også bevidst børnenes bevægelsesinitiativer, så de oplever medbestemmelse. Kropsidentiteten udvikles via kropslige erfaringer i sociale samspil, så vores læringsmiljøer understøtter, at børnene har mulighed for at erfare gennem deres krop, i samspil med andre.

I Mariehønen har vi fokus på netop at skabe læringsmiljøer, som giver børnene de bedste muligheder for at være i bevægelse og bruge deres krop og sanser gennem hele dagen. Både indenfor og udenfor. De udendørs lege er dog ofte forbundet med større aktivitet, bevægelse, kreativitet og fantasi end de indendørs lege og det giver derfor børnene øget mulighed for at få stimuleret og integreret en masse sanseindtryk gennem de fysisk aktive lege. Børn lærer gennem leg, og de fysiske aktiviteter har stor betydning for hele deres udvikling og selvopfattelse, så derfor vægter vi den udendørs leg højt i Mariehønen. Vi har en fantastisk stor legeplads, som giver mulighed for mange forskellige aktiviteter, hvor børnene kan klatre i træer, gynge, køre/cykle, gå i ujævnt terræn, bevæge sig op og ned ad bakker, løbe, rutsje og lege med vand, sand, mudder og sne. Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns ressourcer og motiverer børnene når det er svært. For eksempel opmuntrer vi børnene til selv at komme op ad bakken, uanset om det er kravlende, gående eller løbende, og de gives tid til at øve sig og mestre at komme op, da det understøtter

deres udvikling.

Vi er rollemodeller for børnene, og vores engagement og begejstring smitter af på børnene, når vi for eksempel selv triller ned ad bakken, kælker med børnene, klatre i træer, hopper i vandpytter og fjoller rundt. Vi er dog også opmærksomme på vigtigheden i at give børnene tid til leg uden forstyrrelser for at lade deres grundlege udvikle sig. Det giver dem erfaringer, som gør dem i stand til at mestre verden. Vi skal altså både inspirere, men også blande os udenom. Vi vægter højt at komme ud hver dag, så børnene får plads til de kropslige erfaringer og oplever glæden ved at være ude i al slags vejr. Men vi prioriterer også de stille lege højt, både ude og inde, da de har lige så stor betydning for børnenes sanseintegration.
Vi giver børnene tid og mulighed for at øve sig og få alle sanserne i spil. Både med og uden en voksen. Vi har fokus på sansestimulering i børnefællesskaber, da de i disse bevægelsesfællesskaber udvikler deres kropslige og sanselige indtryk og udtryk, samt evnen til at aflæse og forstå andre.

Der er 1 uddannet motorikvejleder i Mariehønen.
Vi har desuden en fastansat medhjælper, som er uddannet ergoterapeut.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Naturen spiller en stor rolle i Mariehønen, og vi er ude hver dag uanset vejret. Naturen er et stort læringsrum for børnene, hvor de eksperimenterer, udforsker og erfarer. I naturen gør de sig både følelsesmæssige, kropslige, sociale og kognitive erfaringer, og så er naturen et læringsrum, hvor de kan styrke deres nysgerrighed og undres. Samtidig lærer de om respekt for naturen og at passe på den.
Personalet i Mariehønen undersøger naturen sammen med børnene. Finder insekter og snakker med børnene om hvad de hedder.
Vi er ude hele året, så børnene oplever og får forståelse for årets gang i naturen. Vi planter grøntsager i vores højbede, som vi senere har mulighed for at bruge i madlavningen, og vi samler bær og frugt i naturen, som vi i fællesskab laver marmelade, grød og saft af. Vi kan lave mad over bål, hvilket også giver dem kropslige erfaringer ved fx at kløve brænde.

Vi er i proces med at afgrænse et område udenfor til vuggestuen, så der er mulighed for at trække sig til et mindre område, hvis børnenes dagsform er til et mindre, måske mere overskueligt område udenfor.

Vi bruger skolens shelterplads, hvor vi bl.a. følger haletudsernes udvikling i søen.
Vores legeplads spiller en stor rolle i forbindelse med vores udeliv, og den giver plads til leg for alle aldersgrupper. Vi har en stor legeplads med mange muligheder, så der både er steder til rolig og stille leg samt steder, hvor der kan leges vilde, risikofyldte lege. Vores mål er at legemiljøerne på legepladsen er spændende, udfordrende, foranderlige og inspirerende, så børnene oplever glæden ved udendørs leg.

Hvert år afholdes bedsteforældredag, hvor vi inviterer bedsteforældre på besøg. De medbringer en plante eller blomst, som de sammen med børnene planter på vores legeplads i fx højbedene. Efterfølgende følger vi blomstens/planternes/træernes udvikling, og nyder de lækre bær og grøntsager de kaster af sig.

Science
Vi har fokus på at have en undersøgende tilgang sammen med børnene. Stille hv-spørgsmål når vi er i en aktivitet med børnene. Hvad sker der når vi blander eddike og natron (vulkan) m.fl.
Det hænger også sammen med matematisk opmærksomhed i forhold til former og antal samt forhold som fx over/under, synke/flyde.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

I Mariehønen arbejder vi med at give børn rige muligheder for at møde og skabe kultur. Vi ser kultur som en skabende kraft, der vækker børns sanser, følelser og nysgerrighed, og som hjælper dem til at forstå sig selv og deres omverden. Gennem æstetiske oplevelser – som musik, kunst, historiefortælling, dans, yoga og ture i naturen – støtter vi børn i at udtrykke sig, dele oplevelser og opdage nye sider af sig selv. Dette gør vi ved at tilrettelægge læringsmiljøer, hvor børn kan eksperimentere, fordybe sig, bruge deres fantasi og skabe egne udtryk i forskellige medier, fx via tegning, maleri, ler, sang/musik og bevægelse.

Vi værdsætter både de kulturelle indtryk, som børn får gennem mødet med kunst og kultur, og de udtryk, de selv skaber gennem leg, fantasi og kreativitet. Det pædagogiske personale understøtter børnenes idéer, og vi giver plads til, at alle – uanset baggrund og erfaring – kan deltage og bidrage. Kulturen i Mariehønen bygger på respekt for forskelligheder og på plads til både børns frie leg og de mere rammesatte aktiviteter, hvor børnene bliver introduceret for læringsmiljøer, der understøtter skabende virksomhed og æstetik. Disse består af udefrakommende indtryk, som børnene efterfølgende omsætter til deres egne udtryk gennem æstetiske og kreative processer, og på den måde sætter børnene deres eget aftryk i dem selv og i

fællesskabet.

Personalet er rollemodeller gennem hele dagen i alle vores læringsmiljøer. Ved måltiderne spiser vi sammen med børnene og viser dem gennem handling, hvordan kulturen omkring måltidet er. Vi råber ikke til hinanden, men taler sammen ved bordet, beder om ting, vi skal bruge, og sender maden videre. Vi bliver siddende, mens vi spiser, og går ikke rundt med maden. Personalet er med til at skabe ro omkring måltidet ved at sidde i mindre spisegrupper, hvor der bliver skabt plads til det enkelte barn og dets behov. Børnene ser, hvordan de voksne agerer, og øver sig i at aflæse dem.

I Mariehønen forsøger vi at inddrage børns forskellige kulturelle baggrunde, traditioner og interesser i hverdagen. Vi har også vores egne traditioner på stedet, hvor der fx i vores årshjul gives plads til mange forskellige årlige traditioner i Mariehønen, men også hvor vi binder den røde tråd til Middelfart Friskoles arrangementer og traditioner – fx ved fastelavn, sommerfest, lygtefest og luciaoptog. Vi vægter vores traditioner højt, og vi laver forskellige aktiviteter omkring vores traditioner. Vi fejrer fødselsdage for både børn og personale. Vi udtrykker os både gennem sang og musik, kreative aktiviteter, madlavning m.m. Vi læser bøger og fortæller eventyr for børnene, og vi bruger sangkufferter, rim og remser.

Vi arbejder bevidst med at skabe fællesskaber, hvor alle børn oplever sig som en vigtig del af gruppen både i små og store fællesskaber. Læringsmiljøet er demokratisk, og børn inddrages i beslutninger ud fra deres alder og erfaring. Vi differentierer vores pædagogiske indsats, så alle børn, også dem i udsatte positioner, får mulighed for at udfolde sig og opleve succes. Med omsorg, nærvær og anerkendelse møder de voksne børnene, hvor de er, og hjælper dem med at skabe forståelse for sig selv og hinanden. De bliver mere selvbevidste og nysgerrige og åbner op for venskaber og større fællesskaber

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

I Mariehønen er vi i en proces i forhold til vores evalueringskultur. Vi har løbende fokus på vores læringsmiljøer, som konstant ændres alt efter børnenes forskellige behov. På gruppemøder evaluerer vi blandt andet på, hvordan vi organiserer os, så vi understøtter børnenes behov og deres initiativer. Vi justerer gerne på vores egen pædagogiske praksis, når vi oplever udfordringer, så vi kan skabe de bedste forhold for børnene. Vidensdeling mellem personalet er vigtig i den sammenhæng, da vi oplever og ser forskellige ting i løbet af dagen, lige så vel som børnenes perspektiver er vigtige for at kunne skabe de bedste læringsmiljøer for dem. Vi undres sammen og bruger vores iagttagelser til fælles refleksioner og ”læringsforstyrrelser”, så personalet ligeledes er i en kontinuerlig læringsproces.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Hverdagseksempler fra Mariehønen

Sten:
I en aktivitet har børnene været med til at indsamle sten på legepladsen. Her blev deres nysgerrighed og opmærksomhed rettet mod naturens materialer, samtidig med at de brugte kroppen aktivt i udelivet. Aktiviteten skabte rum for fælles oplevelser og understøttede børnenes begyndende forståelse for natur og omgivelser.

Efterfølgende deltog børnene i at rengøre stenene med sæbevand. Denne del af processen gav mulighed for fordybelse og koncentration samt udvikling af finmotoriske færdigheder. Samtidig oplevede børnene værdien af at bidrage til et fælles projekt, hvor deres indsats har betydning.

Aktiviteten blev afsluttet med, at børnene malede på stenene i rolige omgivelser udenfor. Her arbejdede vi med æstetiske læreprocesser, hvor børnene fik mulighed for at eksperimentere med farver og udtrykke sig kreativt. Den sanselige tilgang understøtter både deres fantasi, fordybelse og personlige udtryk.

Vi arbejder blandt andet med følgende læreplanstemaer:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab
- Sprog

Leg med sanser:

Vi har fordelt os i henholdsvis vuggestuen og på badeværelset. Vi har fundet håndklæder og fodbad frem. Børnene klædes af så de kun har body eller ble på. Fodbadene er klar med varmt vand og i nogle af dem er der også sæbe. Børnene får lov til at skiftes til at sidde med fødderne i fodbadene mens de er tændt. De har indbygget massage (vibration) og massageknopper i bunden. Mens nogle børn sidder med fødderne i, står andre ved siden af og leger med – mærker vandet og massagen i hænderne. Legen foregår på børnenes præmisser – det skal være rart for alle børn at være med.

Dér hvor der er sæbe i kommer der skum og børnene eksperimenterer med sæben og er nysgerrige på det. Det er sjovt at få i håret, de puster til det så det flyver og det føles sjovt på kroppen. Aktiviteten bidrager blandt andet til børnenes sociale udvikling. Den fælles opmærksomhed, der opstår i legen, er med til at styrke børnenes relationer til hinanden. De bliver opmærksomme på hinanden og når de iagttager hinandens leg, understøttes deres sociale udvikling.

Når børnene er færdige er det tid til en afslappende stund, hvor børnene smøres med creme og får massage. Børnene nyder det, og bliver meget afslappede. Denne del af aktiviteten understøtter børnene i at mærke sig selv og blive opmærksom på kroppen gennem berøring. Kroppen er ét stort sansesystem og børn erfarer og lærer verden at kende gennem sanserne. Gennem massagen hjælper vi med at regulere børnene ned i et mere roligt tempo.

Nogle gange finder vi kartoffelmel, havrefras, solsikkekerner og havregryn frem som de kan stå i, mærke med hænder, fødder – og resten af kroppen!

Gennem aktiviteter og lege som denne giver vi børnene mulighed for at lære deres egen krop at kende og mærke sig selv og egne grænser. Vi har her skabt et rum for børnenes erfaringer med kropslige fornemmelser og følelser, herunder rolig kontakt til kroppen, børnene udvikler kendskab til og tryghed ved kroppens reaktioner og signaler.

Vi kommer omkring følgende temaer:

- Social udvikling
- Krop, sanser og bevægelse

Hverdagsbeskrivelse af en sprogaktivitet:

Sprog og kommunikation er i fokus gennem hele dagen, men særlig tilrettelagte sproggrupper med didaktiske overvejelser er essentielle for at udvikle børns sprog.
Vuggestuebørnene spiser formiddagsmad, da en dreng pludselig udbryder ”BØRSTE BOGEN”.
Vi griber børnenes spor og aftaler, at vi finder bogen efter måltidet.
Vi spiser færdig og går ind og finder Minisjangs kæmpestore sprogkasse.
Sprogkassen er et forskningsbaseret pædagogisk værktøj, der gennem **leg**, **dialogisk læsning**, **fortælling** og **genkendelige** figurer fra DR Minisjang er med til at styrke børnenes sproglige udvikling. Jo flere stunder med fælles opmærksomhed jo flere ord og mere sprog udvikles.

Børnene sidder forventningsfulde og klar. De skiftes til at banke på kassen, for at se om Orm er hjemme. Små grin fylder rummet og spændingen er lige stor hver gang. De er gode til at vente på tur og har øje for hinanden. Orm kommer frem og hilser på alle børn med kram. Orm har en bog med, som han læser, mens han løbende inddrager børnene.
Vi taler om billederne i bogen, stiller spørgsmål og børnene byder ind. ”Har du vinduer i dit hus?”, ”Hvor går man ind i dit hus?” spørgsmål, der hele tiden ligger op til dialog og samtale.
Spørgsmål der undervejs er med til, at stille krav til børnenes tækning.
På sidste side ses Børste og Orm i hulen under jorden. Hvert barn får lov at fortælle, hvad de kan se på billederne og glæden, samt deres stolte blikke fylder rummet.
Bogen er slut og vi vinker farvel til Orm.

Der venter en ny leg, som styrker børnenes lydlige opmærksomhed. Børnene ved, hvad der skal ske og sidder allerede klar med hænderne på ørene. ”Lytte, lytte” siger de.
Gentagelserne skaber genkendelighed og tryghed for børnene. Den første lyd kommer ”vov vov” og børnene råber ”HUND”. Sådan fortsætter det i 5 min med nye dyrelyde og børnene er koncentrerede og meget opmærksomme.
Den fælles opmærksomhed og øjenkontakten med hinanden skaber samhørighed og børnene nyder gentagelserne i aktiviteten.

Hverdagsbeskrivelse – i krea (10 børn fra ældstegruppen)

At følge børns spor handler om at gribe det børnene er optaget af. I denne aktivitet handler det om Sørøverkongen Jonathan.

I værkstedet er der gjort klar med enkle materialer, tusch og akvarel. Aktiviteten er planlagt med afsæt i børnenes fælles optagethed af sangen om Sørøverkongen Jonathan, som ældstegruppen hver uge synger på skolen med Tina – dette har sat et spor, der lever i deres leg og forestillingsverden.
Børnene sidder så de kan se hinanden. Børnene introduceres til en tegne-grundform for ansigtet og der snakkes om hvordan ham Jonathan mon ser ud. På et stort stykke papir på væggen tegner den voksne, og guider samtidig børnene nænsomt ind i, hvordan øjne, næse og mund kan placeres, og hvordan man med streger, buer og cirkler kan tegne et ansigt, klap, mund, hår og hvad børnene ellers har lagt mærke til i sangen. Guidningen fungerer som en ramme, der giver tryghed og adgang til at gå i gang, men den er samtidig åben nok til, at børnene kan variere, afvige og eksperimentere.

I processen ses tydeligt, hvordan børnene omsætter deres indtryk og indre forestillinger til udtryk på papiret. De henter elementer fra sangens univers – men bearbejder dem forskelligt. Nogle arbejder tæt op ad den fælles form, mens andre hurtigt bevæger sig ud i mere personlige fortolkninger. Her er de kreative kompetencer i spil som evnen til at forestille sig, variere og skabe egne visuelle løsninger.
Her træder de personlige kompetencer frem. Flere børn fordyber sig, gentager streger, krøller papir sammen og prøver igen. Der opstår små øjeblikke af tvivl, som gennem opmuntring til vedholdenhed udvikler sig til mestring og skaberglæde. Børnene øver sig i at stå i en proces, hvor resultatet ikke er givet på forhånd. Det kræver mod, at turde sætte aftryk.

I fællesskabet opstår der løbende blikke på hinandens tegninger. Børnene spejler sig i hinandens udtryk og lader sig inspirere, uden at deres egne produkter bliver ens.
De sociale kompetencer viser sig her i evnen til at indgå i et fælles skabende rum, hvor inspiration deles, og hvor der gradvist opstår en forståelse for, at man kan være fælles om noget – uden at blive det samme.
Aktiviteten bliver dermed et æstetisk læringsrum, hvor børnene ikke blot tegner, men undersøger, fortolker og giver form til deres oplevelser og indre forestillinger. Tegningerne fremstår som individuelle aftryk af et fælles udgangspunkt – forbundet i deres indtryk, men forskellige i deres udtryk.

Børns alsidige og personlige udvikling:

I Mariehønen har vi fokus på selvhjulpenhed.
Det er bl.a. med til at udvikle børnenes selvstændighed, styrke deres motoriske udvikling og det er en mulighed for at skabe nærvær og vise omsorg over for børnene. Vi øver med børnene hver dag i de pædagogiske rutiner, som finder sted i Mariehønen.
Før/efter måltid:

- Her starter vi med at vaske hænder – her øver børnene sig i, selv at trække ærmerne op – og ja… nogle gange er vi for langsomme og det giver våde bluser.
- Efterfølgende skiftes børnene til at hjælpe med at dele drikkedunke ud (en ny hjælper hver dag). Her får børnene øje på hinanden, bliver opmærksomme på hinanden i fællesskabet og de oplever glæden ved, at være den der hjælper.
- Efter måltidet sætter de selv deres drikkedunk i holderen, og putter den brugte klud i "vaske"-kassen.

På vej ud/ind fra legeplads

- I garderoben tager vi os god tid med tøjet. Børnene øver sig i at tage termotøj og sko på, får hjælp til selv at lyne lynlåsen sov.
    - Her har vi fokus på god øjenkontakt og tydelig kommunikation. "nu skal du sidde på numsen, så det er nemmere at få bukserne på". "Nu skal du starte med at trække i det ene bukseben" Vi har en legende tilgang til det – og nogle gange er det ikke en fod der kommer igennem buksebenet men en lille drillemus 😉"
- Alt efter hvor det enkelte barn er i sin udvikling justerer vi på kravene og vores verbale guidning. Nogle børn har brug for at vi fortæller præcis, hvad de skal gøre, og ved andre børn kan vi stille spørgsmål som "Nu har du fået termobukserne på, hvad mangler vi så?" På den måde sikrer vi, at alle børn har mulighed for at deltage og opleve succesen ved at lykkedes.
- Børnene hjælper selv med at tage tøjet ned fra garderoben og de lægger det selv på plads når vi kommer ind.

På badeværelset

- På badeværelset hjælper børnene selv til med bleskift og vi øver at gå på toilettet, hvis barnet har interesse for det.
- Her øver børnene sig i, selv at trække bukserne ned, åbne bleen og smide den i skraldespanden. Efterfølgende tilbydes de at komme på toilettet og her får de selv lov til at sætte sig, tørre sig (vi tørrer efter!) og skylle ud samt vaske hænder bagefter.
- Når de har fået ny ble på, hjælper de selv med at trække underbukser og bukser op igen.

Når børnene skal i barnevogn

- Når børnene bliver klar til at komme ud
  og sove kravler de selv op ad stigen til barnevognen.
  Det understøtter den motoriske udvikling
  og skåner personalet.

Natur, udeliv og Science – Påske

Det er snart påske, så i dag gik de ti ældste en tur med en mission: vi ville finde grene, der skulle blive til påskeharer!
Alle børn og voksne mødtes udenfor, fik trafikveste på og fandt en gå-makker, to og to. Men hvor finder vi grene? I en skov! råbte børnene. Så vi skulle se om vi kunne finde en skov.
Afsted gik vi: "et-to et-to højre-venstre-sutsko!"
Vi nåede ud til den trafikerede vej. "Først ser vi til venstre, så til højre og så til venstre igen" Alle skal koncentrere sig i trafikken.
Vi gik ad stier i nabolaget. "Derinde bor jeg!" sagde en pige. "Jeg har en kanin" "Ej, må vi se din kanin?" spurgte en anden. Det kunne vi ikke i dag, men det var alligevel lidt sjovt at tale om kaninen - hvad spiser den? Hvad hedder den? Hvilken farve har den? Og: ligner en kanin ikke en hare?
"Der er huller i osten!" råbte de bagerste børn, så de forreste stoppede op og ventede til alle var samlet igen.
Endelig fandt vi en lille skov. Hvordan skulle hare-grenene se ud? De skal ligne et Y = krop + to ører. Børnene fandt forskellige grene. Vi talte, 1-2-3 grene skal der stritte ud, for at det bliver et Y. Hov, denne her har 4, så ligner den ikke et Y… Denne her ligner en stok! Denne her ligner et sværd! Denne her er bare så flot, den skal jeg have med hjem!
Vi løb op og ned af bakkerne i skoven med højlydte hvin. Det havde regnet, så der var lidt glat og man skulle holde balancen for ikke at glide.
En, fandt slikpapir der var smidt. "Ej, man må ikke smide skrald i naturen! Det må man altså ikke." Vi samlede det op og puttede det i rygsækken, så vi kunne smide det ud i plasticbeholderen derhjemme. "Vi er naturens venner!"
Længere henne lå en hundelort inde under en busk. "Adr, hvor klamt! Man skal have poser med og samle op!" Vi havde ingen pose med, men hundelorten lå heldigvis så langt inde under busken, at vi ikke kunne træde i den. Vi talte om, at det var okay, at den blev liggende derinde, for en hundelort er også en del af naturen.
I skovbunden under de visne blade, spirede små grønne blade. Hvad mon det var for nogle? Og hvad blir de til, når de vokser? Er der nogle dyr, der kan spise den? Vi gættede og gættede og til sidst måtte vi google for at være sikre. "Det betyder at foråret er på vej" sagde en dreng. Og ja, foråret er på vej, vanterne kunne gemmes i lommerne og jakken kunne lynes lidt ned.

En dag med fokus på naturen, men også på at følge børnenes spor, på krop, motorik og sanser, trafik, tal og bogstaver, affaldssortering, kreativitet og fantasi og ikke mindst fællesskab og venskab.

Påskeharerne? Dagen efter snoede vi garn rundt om grenene, limede øjne på og vupti: de sjoveste og mest unikke påskeharer!

Krop, sanser og bevægelse med Yoga i Mariehønen

Børnene i Mariehønen elsker når vi har yoga på programmet. Vi er ofte i salen når vi laver yoga øvelser, men vi rykker os glædeligt sammen når vi er i Mariehønen, på græsset alle steder hvor er det muligt at finde en plads til ro og fordybelse.

Yoga er fantastisk for børn, fordi det fungerer som et sjovt pusterum, der styrker både krop og sind. Gennem leg, fantasirejser og dyrelyde lærer børnene at bruge deres krop, finde mental ro og forbedre deres koncentration, ikke mindst er det medvirkende faktor til at bevare deres smidighed

Børnene elsker når yogakortene bliver spredt ud på gulvet og de skiftes til at vælge hvilken øvelse der er den næste vi skal afprøve.
Yoga handler på ingen måde om præstation, hvilket hjælper børn med at acceptere sig selv, mærke egne grænser og udvikle en sund kropsforståelse.
Sammen kan vi smile af de svære øvelser som selv de voksne har svært ved.

Vi afslutter altid af med en historie imens børnene ligger i deres bedste afslapningsstilling. Naturligvis er der altid nogen som ligger og hvisker eller fniser i starten. Som historien kommer godt i gang, er der stille over hele linjen. Når børnene ligger stille og lytter bliver de bedre til at koncentrere sig og finde en indre ro. - hvilket også styrker barnets sproglige udvikling - Børnene bliver bedre til at være stille, til at samle deres tanker og til at udelukke udefrakommende forstyrrelser, herved bliver børnene opmærksomme på nuet.